ומגריפה בתוכו ואמר לבי על הסל ואין לבי על המגריפה א הסל טהור והמגריפה טמאה ותטמא מגריפה לסל אין כלי מטמא כלי ותטמא מה שבתוכו אמר רבא א) ב באומר שמרתיה מדבר המטמאה ולא שמרתיה מדבר הפוסלה איגלגל מילתא ומטאי לקמיה דרבי אבא בר ממל א"ל לא שמיע להו ג) הא דאמר רבי יוחנן א] א"ר ג האוכל שלישי של תרומה ב] אסור לאכול ומותר ליגע אלמא באכילה עבוד רבנן מעלה בנגיעה לא עבוד רבנן מעלה ג]: ואינו חולק לאכול כו': מיפלג הוא דלא פליג וכי מזמני ליה אכיל ורמינהי ג) ד אונן (ה ומחוסר כיפורים) טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים אמר רב ירמיה מדיפתי לא קשיא כאן בפסח כאן בשאר ימות השנה בפסח ⊖ אידי דאכיל פסח ו אכיל נמי קדשים בשאר ימות השנה דלא חזי לא ד] חזי ומאי אבל לא בקדשים אבל לא בקדשים של כל השנה רב אסי אמר ל"ק ז כאן שמת לו מת בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר כאן שמת לו מת בשלשה עשר וקברו בארבעה עשר ה] יום קבורה לא תפיס לילו מדרבנן ו] מאן תנא ז] ד) ח אנינות לילה מדרבנן ר"ש היא דתניא אנינות לילה מדברי תורה דברי רבי יהודה ר"ש אומר ח] אונן אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים תדע שהרי אמרו ט אונן טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים וסבר ר"ש אנינות לילה מדרבנן והתניא ר"ש אומר ט אונן אינו משלח קרבנותיו מאי לאו ואפילו ט] בפסח לא לבר מפסח י) והתניא ר"ש אומר 1 שלמים כשהוא שלם מביא ואינו מביא כשהוא אונן מנין לרבות את התודה מרבה אני את התודה שכן נאכלת בשמחה כשלמים מנין לרבות את העולה מרבה אני את העולה שכן באה בנדר ובנדבה כשלמים מנין לרבות [בכור ומעשר ופסח מרבה אני] בכור ומעשר ופסח שכן אינן באין על חטא י] מנין לרבות חטאת ואשם ת"ל זבח מנין לרבות העופות והמנחות י והיין והעצים והלבונה ת"ל שלמים קרבנו כל קרבנות שהוא מביא כשהוא שלם מביא ואינו מביא כשהוא אונן קתני מיהא פסח ז) אמר רב חסדא פסח כדי יא] נסביה רב ששת אמר ז) מאי פסח שלמי פסח אי הכי היינו שלמים תנא שלמים הבאין מחמת יב] פסח ותנא שלמים הבאין מחמת עצמן דאי יג] לא תנא שלמים הבאין מחמת פסח סלקא דעתך אמינא ז) הואיל ומחמת פסח אתי כגופיה דפסח דמי קמ"ל רב מרי אמר

מגריפה. כלי ברזל הוא וראשו רחב ומבדילים בו גרוגרות הנדבקות זו בזו: **לבי על הסל.** לשומרו: מדבר המטמאה. אב הטומאה שמטמא כלי וכן מטומאות דרבנן המטמאות אותה לטמא חולין ותרומה מדרבנן יד]: ולא מדבר הפוסלה. לחולין ולתרומה ומיהו טמאה היא להשתמש בה קדשים: **איגלגל מילתא.** הא דרמינהו לעיל מתני' דאונן טו] דאיבעי לך לשנויי עלה הנך שינויי דחיקי: **של תרומה.** עצמה וכ"ש שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה: **מותר ליגע.** בתרומה דאינו נעשה גופו אלא שלישי כמו המאכל שאכל ואסור לאכול תרומה אבל מותר ליגע. אלמא מעלות עבוד רבנן באכילה דליתנהו בנגיעה וגבי אונן נמי הא דתנן ח) אונן צריך טבילה באכילה תנן אבל נוגע אין צריך לטבול: **כי מזמני ליה.** אם זימנו חבירו כהן לאכול עמו לערב בחלקו בקדשים אוכל: **ורמינהו אונן טובל ואוכל פסחו** טז]. משנה היא בפסחים (דף צא:). ולא גרסינן בה מחוסר כיפורים דאינו צריך להמתין לערב אלא מביא כפרתו וטובל ואוכל בקדשים: **טובל.** כדתנן ח) אונן צריך טבילה לקדש: **ואוכל פסחו לערב אבל לא בקדשים.** מפרש לה בפסחים (דף צב.) קסבר אנינות לילה דרבנן ואנינות דאורייתא חד יומא הוא כדכתיב ואחריתה כיום מר (עמוס ח) וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת וגבי קדשים העמידו דבריהם במקום עשה דאכילת קדשים כדאמרינן יז]: **כאן בפסח.** מתני' דקתני אינו חולק ואי מזמנו ליה לאכילת קדשים אוכל בלילי פסחים קאי דמגו דשרו יח] רבנן אכילת פסחים שרו ליה נמי שאר קדשים יט]: **והא דקתני אבל לא בקדשים אשאר ימות השנה קאי.** והאי כ] אבל לא בקדשים לאו אלילי פסחים קמהדר ואע"ג דעליה קאי אלא אבל לא בקדשים של כל השנה וה"ק טובל ואוכל פסחו בערב וה"ה לכל הקדשים באותו לילה אבל לא בקדשים של שאר ימות השנה: **רב אסי אמר.** אידי ואידי בלילי פסחים ולא קשיא ההיא דפסחים שמת בי"ד וקברו בי"ד הלכך בפסח אוכל אבל לא בקדשים דאנינות לילה דיום מיתה דרבנן: **ומתני' כשמת בי"ג וקברו בי"ד.** דיום קבורה גופיה דרבנן ולילו לא תפיס אפילו מדרבנן: **מאן תנא.** דתנא להך דפסחים דאית ליה אנינות ליל יום מיתה דרבנן: **מדברי תורה.** לקמן [ק:] יליף לה רבי יהודה בשמעתין מאנינות דאהרן ובניו: **תדע שהרי אונן כו'.** ואי דאורייתא פסח נמי לא ליכול: **נאכלת בשמחה.** יוצא בה ידי חובת שמחה כא] דכתיב בה שמחה וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת (דברים כו) ט) ותודה שלמים איקראי כב]: **שאינן באין על חטא.** הלכך כשלמים דמי: **ת"ל זבח.** ט) אם כג] זבח שלמים קרבנו: **והעלים.** המתנדב עלים מביא קרבן עמהן: **קתני מיהא פסח.** דבשלמא כולהו איכא למימר מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אלא פסח קשיא אדלעיל דתנא טובל ואוכל פסחו כד]: **שלמי פסח.** י) חגיגת י"ד כשהחבורה מרובה: לא

ואי משקין דמטמו כלי גזירה משום משקה זב וזבה א"כ אפילו לתרומה נמי ואי משקין שנגעו לטבול יום דאינו תחלה אלא לקדש כדתנן (פרה מ"ח מ"ז) כל הפוסל התרומה מטמא משקין להיות תחילה חוץ מטבול יום א"כ אפילו קדש נמי לא מטמא רק לפסול כדאיתא במעילה ריש פ' חטאת העוף (דף ח.) וא"כ לא יטמאו המגריפה לפסול קדש דטמאה משמע לעשות פסול אחרי כן מדלא קאמר מגריפה פסולה דכי כה] אמרינן פ"ק דפסחים (דף כ.) גבי הבשר טמא למאי אי למנות ראשון ושני בחיבת הקדש תפשוט דבעי ר"ל צריך של מנחות כו' לכך נראה לפרש דמשכחת לה במעת לעת שבנדה דאמרינן פ"ק דנדה (דף ו.) לקודש אבל לא לתרומה א"נ בבגדי תרומה כו] דמדרס לקודש והא דאמר ולא שמרתיה מדבר הפוסלה אע"פ שמטמאה כז] לקדש כל דבר שאינו כח](עושה שלישי ועושה) אחרי כן לקדש קרי פוסלה כמו שלישי של כט] חולין: **ה"ג ה"נ באכילה עבוד רבנן מעלה.** פירש בקונטרס והא דתנן אונן צריך טבילה לאכילה תנן אבל נוגע א"צ לטבול והשתא לא קאי שינויא דרבי יוחנן ונראה דאפשר לקיימו לעולם מתני' בשטבל והיא דחגיגה בדלא טבל אבל הא דאמר אונן שטבל דאנינותו חוזרת עליו היינו באכילה ופ"ה עיקר: **אונן טובל ואוכל פסחו לערב אבל לא בקדשים.** משנה היא בפסחים בפרק האשה (דף צא:) ול"ג מחוסר כיפורים דאונן דוקא הוא דלא אכיל בקדשים לערב משום אנינות לילה אבל מחוסר כיפורים כיון שהביא כפרתו וטבל למה לא יאכל: **אמר רב חסדא פסח כדי נסביה.** במסקנא [דף ק:] משני ל] כאן קודם ששחטו וזרקו עליו כאן לאחר ששחטו וזרקו עליו דהיא לא לא] יביא פסחו כשמת קודם ששחטו וזרקו עליו והיא דטובל ואוכל לערב כשמת לאחר ששחטו וזרקו עליו אבל הנך אמוראי לא בעו לשנויי הכי משום דקסברי אכילה לא מעכבא וכיון דלא מעכבא אמאי דחיא אכילתה אנינות לילה דרבנן טפי משאר קדשים אבל היכא דמת קודם ששחטו אף על גב דאכילה לא מעכבת אי לא שרית לאוכלו לא מייתי ויש לתמוה דמשמע דשרי ר"ש לשחוט ולזרוק אחר שמת לו מת משום דאנינות לילה דרבנן והלא אנינות יום דאורייתא ודל אכילה מהכא מ"מ הקרבה ביום אסור בחטאת לב] עולה ואשם דאסור להביא כשהוא אונן מדכתיב קרבנו כל ששמו קרבן וכי תימא משום דאתי עשה דפסח לג] ודחי עשה דאנינות דכשהוא שלם מביא ט) א"כ היכי דייק מינה אנינות לילה מדרבנן אפילו היא דאורייתא דחיא ומתוך פי' הקונטרס משמע דסבר השתא דכולה אסמכתא בעלמא ונראה לפרש כיון דעיקר פסח לא בא אלא לאכילה כדתנן (פסחים דף עו:) פסח הבא בטומאה נאכל בטומאה שעיקרו לא בא אלא לאכילה הלכך לא חיישינן ביה לאנינות בזמן לד] הקרבה אלא בזמן לד] אכילה ואף על גב דאכילה לא מעכבת לה]:

עין משפט
נר מצוה

טו א ב מיי' פרק יג מהלכות מטמאי משכב ומושב הל' ו:

טז ג מיי' פי"א מהלכות אבות הטומאה הלכה יא:

יז ד מיי' פ"ו מהלכות קרבן פסח הלכה ט ופ"ג מהל' ביאת מקדש הלכה י:

יח ה מיי' פ"ו מהלכות קרבן פסח הלכה ד:

יט ו ז מיי' שם הלכה ט:

כ ח מיי' פ"ג מהלכות ביאת מקדש הלכה ט ופ"ו מהל' קרבן פסח הלכה ט:

כא ט י מיי' פ"ג מהל' ביאת מקדש הלכה יא:

תורה אור השלם

1. וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן הַבָּקָר הוּא מַקְרִיב אִם זָכָר אִם נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְהֹוָה: ויקרא ג, א

מוסף רש"י

ומגריפה. כלי ברזל הוא שקורין ודי"ל שגורפין בו אפר הכירה וגם מבדילין בו תאנים המודבקות זו בזו (חגיגה כ.) **אין כלי מטמא כלי.** אין כלי שאינו אב הטומאה מטמא כלים (ברכות נב:) **מדבר המטמאה.** הנותן לה טומאה לטמא אחרים: **מדבר הפוסלה.** מלהשתמש בה טהרות לכתחילה, אי נמי נפקא מינה לאוכל הדבוק בה שהוא פסול לכתחילה ומכל מקום אם נגעה בטהרות אינה פוסלתן (חגיגה שם) **אסור לאכול.** בתרומה (חולין לה.) **אונן טובל ואוכל את פסחו לערב.** ואע"פ שעדיין לא נקבר, דאין אנינות מן התורה אלא ביום, שנאמר (ויקרא י) הן היום הקריבו, ואני אונן, ואכלתי חטאת היום, יום אסור לילה מותר, וטבילה בעי וזו אחת מי"א מעלות דחומר בקודש (חגיגה שם) האונן והמחוסר כפורים צריכין טבילה לקודש, מתוך שנאסרו עד עכשיו בקדשים אצרכינהו רבנן טבילה, ואע"פ שמחוסר כפורים טבל אתמול, אבל לא יאכל אונן לערב בשאר קדשים, דאיסור אנינות לילה מדרבנן ולגבי פסח לא העמידו דבריהן במקום כרת (פסחים צא:) **אנינות לילה מדרבנן.** אע"פ שהיה ליל יום המיתה וכתיבא אנינות באורייתא דכתיב לא אכלתי באוני ממנו (דברים כו) ופחות מיום אחד אינו אנינות דילפי רבנן מואחריתה כיום מר, קסבר ר"ג אין לילה של אחריו עם היום אלא מדרבנן הוא כשאר ימי האבל (ברכות טז:) **כשהוא שלם.** בדעתו, שדעתו מיושבת עליו (מו"ק טו:) **שלמי פסח.** היינו חגיגת יד בניסן (שאז) [שאם] היתה חבורת הפסח מרובה מביאין עמו שלמים כדי שיאכל פסח על השובע (מנחות פג: מכת"י). או: בשלא קרב בזמנו שאבד ונתכפר באחר הוא נעשה שלמים, כדנפקא לן בפסחים (ר"ה ה.):

שיטה מקובצת

תוס' (מעמ' הקודש) ד"ה מדבר המטמאה כו'. אי נמי בבגדי אוכלי תרומה למדרס לקדש. נ"ב לו] וכתוב בתוס' מילואות, ולא יתכן כלל דבכל הני גווני חדוש בא להשמיענו דבעי טבילה לקדש אבל לא לתרומה. [illegible] אין רגיל לחזור מדבר הפוסלו לקדש לבו טבילה דבלאו הכי אינו אוכל בקדש [illegible] הערב שמש. [illegible] רגיל לחזור מדבר הפוסלו לתרומה (ב"ש):

מסורת הש"ס

א) חגיגה כ. [ע"ש], ב) חולין לה. ירושלמי חגיגה פ"ג ה"ב, ג) פסחים צא: ירוש' פסחים פ"ח ה"ח סנהדרין פ"ב סה"א, הוריות פ"ג סה"ג, ד) [ברכות טז: וש"נ] ת"כ שמיני פ"ב הי"א, ירוש' שם, ה) [פסחים צא:], ו) מו"ק טו:, ז) [ר"ה ה. וש"נ], ח) חגיגה כא., ט) מנחות מו., י) ויקרא ג א, כ) פסחים סט:, ל) עי' רש"ק.

גליון הש"ס

גמ' איידי דאכיל פסח. עי' חגיגה דף כה ע"ב ובטורי אבן שם ד"ה מדמהימן אפסח:

שינויי נוסחאות

א] נ"א יונתן (גליון. וכ"ה בחולין): ב] תרומה עצמה אסור כצ"ל (*ש"מ). וכ"ה ברש"י, והפסק הנקודה שם צ"ל אחר תיבת עצמה (דק"ס): ג] בש"מ וקלת כת"י נוסף הכא נמי באכילה עבוד רבנן מעלה בנגיעה לא עבוד רבנן מעלה: ד] נ"א לא אכיל ומאי (גליון). ובכי"צ בשאר ימות השנה לא ומאי וכו': ה] נ"א נוסף מת לו מת בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר יום מיתה תפיס לילו מדרבנן מת לו מת בשלשה עשר וקברו בארבעה עשר יום קבורה וכו' (*ש"מ): ו] נ"א אפילו מדרבנן (*גליון): ז] תנא דאמר אנינות (ש"מ): ח] אומר אינה מדברי תורה. כ"ה בכל כתה"י ודפ' הישנים (דק"ס). ולפנינו עפ"י בה"ז: ט] צ"ל אפילו (*ש"מ): י] על חטא כשלמים כצ"ל (צ"ק). ובתה"כ כלפנינו, וכ"מ ברש"י: יא] נ"א פסוק נסביה (כי"צ). וכ"ה בפי' המיוחס לר"ח, ע"ש ביאורו: יב] מחמת עצמן ותנא שלמים הבאין מחמת פסח (*ש"מ). וכן הסדר הישר (דק"ס): יג] מתיבת דאי עד תיבת פסח נמחק (*ש"מ): יד] בש"מ מוחק תיבת מדרבנן [מחמת הכפילות (פב"ע)]: טו] דאונן אהדדי דאיבעי כו' כצ"ל (*ש"מ): טז] פסחו לערב (*ש"מ): יז] תיבת כדאמרינן נמחק (ש"מ וכתה"י). וגי' צ"ק דאכילת קדשים עשה כדאמרינן ואכלו אותם אשר כופר בהם: יח] דשרו ליה רבנן (כתה"י וש"מ): יט] קדשים והא כו' הד"א (שמכ"י): כ] בדפוסי ונציה וכי"פ ומאי. והוא ת"ד חדש (צ"ק). ועי' בהות שלפנ"ז. נ"א מכאן ועד תיבות וה"ק טובל הכל אינו (ש"מ): כא] נ"א שמחה ושלמים כתיב בהו שמחה וזבחת כו' (ב"ש): כב] צ"ל איקרי (*ש"מ): כג] ואם (כתה"י): כד] פסחו לערב (כי"פ): כה] דכי האי גוונא אמרינן כצ"ל (ש"מ והגרי"ב): כו] צ"ל אוכלי תרומה (ש"מ): כז] בד"ו שטמאה: כח] בד"ו שאינו עושה כלים ועושה אחרי כן כו'. ובצה"ז הגיה שלישי כנדפס, וכ' עוד דאפשר דצ"ל כלום. ור"ל בחולין ותרומה. וגיר' צ"ק שאינו עושה עכשיו כלום ועושה כו'. ופי' דבשעת נגיעת מגריפה לבגדי תרומה לא היה עושה למגריפה כלום אלא אח"כ כשמגריפה נוגע בקדש מטמא הקודש מש"ה קאמר מדבר הפוסלה. ובש"מ גריס שאינו מטמא כלים ועושה כו'. ובגליון הביא נ"א שאינו פוסל חולין ופוסל כו': כט] בח"נ גריס של תרומה. ור"ל דשלישי של תרומה נקרא פסול אע"פ שמטמא לקדש משום דאינו מטמא אלא פוסל. וע"ע בה"ז: ל] משני רבא כאן (ש"מ): לא] צ"ל דלא (ש"מ): לב] צ"ל כחטאת (ש"מ, צ"ק ורש"ש): לג] דפסח דחמיר ודחי (ש"מ): לד] צ"ל לזמן (ש"מ, ב"ש): לה] בש"מ וכ"ש נוסף מכל מקום חזי [בש"מ הני כנר' בטעות] לאכילה בעי, וכעי"ז בח"נ וע"ש. נ"א מ"מ אם לא היה ראוי לאכילה גרע (גליון). ועי' צ"ק: לו] לכאורה הדברים דלהלן אינם נסובים על דברי התוס' כאן אלא על התוס' בע"א ד"ה מדבר או על תחילת הדיבור שאחריו עיי"ש. אבל בצ"ש ציין על דבריהם כאן. וצ"ע:

לא קשיא כאן שמת לו מת בי"ד וקברו בי"ד כאן שמת לו מת בי"ג וקברו בי"ד מת לו מת בי"ד וקברו בי"ד יום מיתה תופס לילו מדאורייתא מת לו מת בי"ג וקברו בי"ד יום קבורה א] מדרבנן אינו תופס לילו אלא מדרבנן א"ל רב אשי לרב מרי ואלא הא דקתני אמר לו ר"ש תדע שהרי אמרו אונן טובל ואוכל את פסחו ב] אבל לא בקדשים נימא ליה קאמינא לך אנא יום מיתה דאורייתא ואמרת לי את יום קבורה דרבנן קשיא אביי אמר לא קשיא א כאן שמת קודם חצות כאן שמת לאחר חצות קודם חצות דלא איחזי לפסח חיילא עליה אנינות אחר חצות דאיחזי לפסח לא חיילא עליה אנינות ומנא תימרא דשני ליה ג] בין קודם חצות בין לאחר חצות דתניא א) [1]לה יטמא מצוה ב לא רצה מטמאין אותו על כרחו ומעשה ביוסף הכהן שמתה אשתו בערב הפסח ולא רצה ליטמא ד] ונמנו אחיו הכהנים וטימאוהו בעל כרחו ורמינהי [2] ולאחותו ב) מה ת"ל הרי שהלך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת [2]לא יטמא יכול כשם ה] שלא יטמא לאחותו כך אין מטמא למת מצוה ת"ל ולאחותו לאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא ג הוא למת מצוה ו] לאו ש"מ כאן קודם חצות כאן לאחר חצות ממאי דילמא לעולם אימא לך אידי ואידי אחר חצות והא רבי ישמעאל והא ר"ע דתניא ג) לה יטמא רשות דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר חובה לא ס"ד דרישא דההיא ר"ע קתני לה דתניא ד) ר"ע אומר [3]נפש אלו הקרובים מת אלו הרחוקים לאביו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה לאמו היה ז] כהן והוא נזיר לאמו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה לאחיו שאם היה כ"ג והוא נזיר לאחיו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה ולאחותו מה ת"ל הרי שהלך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא יטמא יכול כשם שאין מטמא לאחותו כך אינו מטמא למת מצוה תלמוד לומר ולאחותו ח] לא יטמא אבל יטמא הוא למת מצוה

לא קשיא. דר"ש אדר"ש הא דקתני הכא ט] אונן לא מייתי פסח כשמת י] וקברו בי"ד דיום מיתה דאורייתא ותפיס לילו מדאורייתא כדיליף ליה רבי יהודה לקמן [ע"ב] והא דקתני לעיל אוכל פסחו בשמת בי"ג וקברו בי"ד דיום קבורה גופיה דרבנן ולא תפיס לילו אלא מדרבנן ורומיא דתרתי מתני' קמייתא משני לה רב מרי אידי ואידי יום יא] קבורה וכאן בפסח וכאן בשאר ימות השנה כדשנינן לה מעיקרא ומאי אבל לא בקדשים אבל לא בקדשים של כל השנה כולה: הכי גרס' **לא תפיס לילו עמו** יב] **אלא מדרבנן: אמינא לך אנינות** יג] **יום מיתה דאורייתא.** דהא מאנינות דאהרן מייתי לה לקמן והתם יום מיתה הואי: **ואת מהדרת יום קבורה.** דהוא גופיה מדרבנן והתם מודינא: **אביי אמר.** אידי ואידי ביום מיתה ולעולם אנינות לילה לר"ש דרבנן ודקתני בברייתא פסח אינו בא באנינות כשמת קודם חצות דרחמנא דחייה מהאי קרא דדרשינן כשהוא שלם הוא מביא ולא כשהוא אונן ודקתני בפסחים טובל ואוכל פסחו אלמא מייתי ליה אונן כשמת אחר חצות דקדמה חובת שחיטת פסח לאנינות ותו לא דחיא ליה אנינות מלשלח קרבנו יד] ומיהו על כרחך ש"מ אנינות לילה דרבנן דאי מדאורייתא היא האי טו] לא הוה אכיל נהי טז] דקדמה חובת שחיטה לאנינות אבל חובת אכילה לא קדמה ליה ואכילת פסחים לא מעכבא לאביי יז] אלא משום דאנינות לילה דרבנן והם לא העמידו דבריהם במקום כרת דדילמא ממנע ולא שחיט א"נ כיון דעל כרחך יח] שחטיה לאו אורח ארעא דנימרו ישחטנו ע"מ ליפסל הילכך אוכל פסחו אבל לא שאר קדשים אפי' ליל פסח דהעמידו דבריהם במקום עשה ומתני' דדייקינן אי מזמנו ליה אכיל ביום קבורה כדאמר רב אסי לעיל [דמת בי"ג וקברו בי"ד] אפילו מדרבנן לא תפיס לילו: **דשני לן.** (א) מדאורייתא: **ורמינהי כו'.** מסקנא דמילתיה הוא דבעי לאתויי מגו רומייא ושינויי: **לאחותו מה ת"ל.** בנזיר קאי וכיון דכתיב לאביו ולאמו כ"ש לאחותו יט]: **אמרת לא יטמא.** רישא דברייתא בנזיר קא מיירי כדתני לה לקמן בשמעתין וה"ק סיפא הרי שהיה נזיר והוא כ"ג והולך לשחוט את פסחו או למול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא יטמא אי משום נזיר אי משום כ"ג אי משום פסח וכ"ש הכא דאיתנהו לכולהו: **ולמול את בנו.** דמילת זכריו מעכבתו מלאכול פסחו ה): **לאחותו אין מטמא.** אלמא אתיא חובה דפסח ואסרה ליה להיטמא ומביא פסח כ] אונן. וקס"ד דתרוייהו קתני אליבא דר' עקיבא דאמר לה יטמא מצוה והילכך לא מיתוקמא הך בתרייתא אלא בשמת לאחר חצות דאתיא חובת פסח ודחיא למצות טומאה וקמייתא במת קודם חצות דאפקעתיה אנינות מפסח: **וממאי.** דטעמא דקמייתא משום דקדמה אנינות הוא דתוקמא לר"ש דאמר לעיל (ב) אין מביא פסח אונן במת קודם חצות וכר"ע: **דילמא.** טעם כא] דר"ע לאו משום קודם חצות הוא והיכא דלא איטמי במת כב] ואפילו קודם חצות בעי למעבד פסח כג] והכא משום דאיטמי הוא ואפילו מת לאחר חצות נמי קאמר ר' עקיבא יטמא משום דקסבר לה יטמא מצוה ואין לה תשלומין הילכך מטמאינן ליה וממילא אזל ליה כרת דה"ל טמא ופסח יש לו תשלומין בשני והך דקתני לא יטמא רבי ישמעאל היא דאמר רשות הילכך כד] לא תדחייה מצות פסח בשביל רשות דטומאה ולעולם בין לרבי ישמעאל בין לר"ע אונן שלא נטמא מביא פסחו ואפילו מת קודם חצות דטעמא דהכא לאו משום אנינות הוא כה]: **דרישא דההיא.** דנזיר ר"ע קתני לה דאומר מצוה הילכך לא מיתרצי אלא משום טעמא דקודם חצות ולאחר חצות היכא כו] דמת קודם חצות קדמה לה חובת טומאה לפסח ומטמא והוא הדין לאנינות דהא קדמה והיכא דמת לאחר חצות קדמה חובת פסח ומפקע לחובת טומאה והוא הדין לאנינות: **נפש.** בנזיר כתיב כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא וסמיך ליה לאביו ולאמו וגו' וכוליה קרא יתירא הוא דהא כתיב ליה כז] קרובים ורחוקים: **נפש אלו הקרובים.** לאו ממשמעותא היא דתיקשה לך אם כן למה נאמרו רחוקים דאי לא כתיב תרתי קראי הוה מוקמינן ליה ברחוקים אבל השתא דאיכתיבא כח] תרי קראי נפש קרובים משמע שהן כנפשו: **לאביו.** מה ת"ל אם ללמד שלא יטמא לו הרי פירש קרובים ורחוקים אלא בא לפרט את מי אסר את הקרובים אבל לא מת מצוה: **לאמו.** מה תלמוד לומר אם לאסור הרי למדנו אם להתיר מת מצוה הרי למדנו אלא לא הוצרך לנזיר לבדו אלא ללמדך שאם היתה בו עוד קדושה אחרת כגון שהיה כהן ונזיר התרתי לך בו מת מצוה ממיעוט כט] דלאמו דרשינן לאמו לא יטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה וכן כולם: **הרי שהלך לשחוט את פסחו** ל]. זה שהיה כ"ג ונזיר וניתוסף בו עוד דבר אחר המעכבו מליטמא שהיה צריך לשחוט את פסחו אף זה לאחותו פרטתי לך בו אבל מיטמא הוא למת מצוה דאם אינו ענין לנזיר לבדו תנהו ענין למי שיש בו כל אלו:

רבא

הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו כו'. תימה היכי דייק מהכא דשחיטת פסח דוחה טומאת מתו שאני הכא שהוא כ"ג ונזיר וכי תימא אי לאו דבאפי נפשיה דחיא מתו לא היה צריך קרא למת מצוה דדחיא שאשתן דכיון דכ"ג ונזיר נדחים משום מת מצוה בשביל שהולך עדיין לשחוט את פסחו לא מימנע א"א לומר כן ו) דהא לכהן הדיוט ונזיר איצטריך קרא אף על גב דכהן הדיוט לחודיה מיטמא למתו ויש פירושים שמוגה בהם משום הך קשיא דלא איירי הכא בנזיר לא] אלא בהולך לשחוט פסחו לחודיה לב] ולא יתכן כלל דהיינו ברייתא דמייתי בסמוך דמיירי בכהן לג] ונזיר ונראה דדייק משום דקתני הכא אמרת לא יטמא ובכולהו לא קתני הכי משמע לא יטמא משום שחיטת פסחו ולא גרסינן ת"ל לא יטמא ועוד נראה לדקדק אי שחיטת הפסח לחודה לא דחיא טומאת קרובים ה"ל למתנייה ברישא לד] דהולך לשחוט כו' הרי שהיה כ"ג ונזיר והולך לשחוט כו' כמו כהן הדיוט דתני ברישא דמעיקרא תני הקל יותר כי היכי דתני כהן הדיוט לה] קודם לנזיר ואח"כ כ"ג ונזיר: **הא רבי ישמעאל הא ר"ע.** פי' בקונטרס ואפילו מת לאחר חצות נמי קאמר ר"ע יטמא משום דקסבר לה יטמא מצוה ואין לה תשלומין הילכך מטמאינן ליה וממילא אזל ליה כרת דה"ל טמא דפסח לו] יש לו תשלומין בשני ולא דמי לעשה דהשלמה דאתי עשה דפסח ודחי ליה כדאמר בריש תמיד נשחט (פסחים דף נט. ושם) ז) אע"פ שיש לו תשלומין בשני:

נפש אלו הקרובים מת אלו הרחוקים. בנזיר בפ' כ"ג (דף מח:) גרס איפכא ועיקר ועושה שם [חדא] דרשא מלאביו ולאמו:

מסורת הש"ס

א) שמחות פ"ד הל' ח-ט סוטה ג. ת"כ אמור פרש' א הי"ב, ב) ברכות יט: מגילה ג. נזיר מח: סנהדרין לה., ג) [סוטה ג.], ד) [נזיר מח:] ספרי נשא כו, ה) יבמות ע:, ו) [ובתו' ברכות לקחו זה בשם הר"ש מקוצי ע"ש], ז) [קיצרו כאן דבריהם וע"ש בתוס' בפסחים ד"ה אתי ועי' רש"ק].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דשני לן בדאורייתא: (ב) ד"ה וממאי וכו' לעיל אונן אין מביא פסח במת:

שינויי נוסחאות

א] בקצת דפו"י נ"א יום קבורה תופס לילו מדרבנן א"ל כו' (דק"ס): ב] פסחו לערב אבל כו' כצ"ל (*ש"מ): ג] צ"ל לן (*ש"מ): ד] ליטמא לה ונמנו כצ"ל (*ש"מ). ובמס' שמחות ודחפוהו חביריו וטימאוהו כו': ה] כשם שאינו מטמא לאחותו כך אינו מטמא וכו' כצ"ל (*ש"מ): ו] קשיאן אהדדי אלא לאו ש"מ כו' (כי"צ): ז] שאם היה (*ש"מ): ח] לאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה (*ש"מ): ט] תיבת הכא ליתא בכי"פ: י] כשמת בי"ד וקברו בי"ד כצ"ל (ש"מ): יא] צ"ל ביום (*ש"מ): יב] תיבת עמו ליתא בכי"פ: יג] בכי"פ אנא (במקום אנינות): יד] בש"מ גריס פסחו. ובכתה"י קרבנות: טו] תיבת האי נמחק (*ש"מ): טז] דנהי (*ש"מ): יז] ס"א לאביי אבל אי ס"ל אכילת פסחים מעכבא אז מצי ר"ש למיסבר אנינות לילה דאוריי' ואפ"ה כיון דחל עליו חובת פסח קודם אנינות אכיל פסחו לערב דאי לא אכיל לא מצי להקריב ומיהו אע"ג דלא מעכב אכיל דלא העמידו וכו' (ש"מ): יח] דעל כרחי' שחיט לאו אורח ארעא דנימרו רבנן ישחטנו וכו' כצ"ל (*ש"מ): יט] ס"א לאחותו, ואמו ואחיו אייתינהו לדרשא אחריתי ברישא דברייתא למידרש לאחיו לא יטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה ולקמן בשמעתין מייתי לה, וה"ק סיפא ולאחותו מה ת"ל הרי שהיה הולך כו', כל' אא"ע לנזיר לא לאסור אחותו ולא להתיר מת מצוה דהא נפקא לן מרישא דקרא, תנהו ענין להולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו דמילת זכריו מעכבתו מלאכול פסח: אמרת לא יטמא. כי היכי דנזיר אין לו לדחות נזירות מפני טומאת קרוביו כך שוחט פסחו אין לו לדחות פסחו מפני טומאת קרוביו. ואיני יכול לפרש אותה בנזיר עצמו ולומר הרי שהיה הולך נזיר זה לשחוט את פסחו דא"כ מאי רומיא דמרמי' לה אדיוסף הכהן דילמא הא דקתני אמרת לא יטמא משום נזירות הוא דנזיר אין מטמא לקרובים: לאחותו אינו מטמא. אלמא אתיא וכו' (כתה"י וש"מ): כ] פסח באנינות וקס"ד דהנך ברייתות תרוייהו קתני כו' כצ"ל וכ"ה בס"י (צ"ק). נ"א וקס"ד דברייתא דקתני לא רצה מטמאין אותו אליבא דר"ע וכו' (גליון). ובכתה"י כלפנינו: כא] טעמא (*ש"מ): כב] במתו אפילו מת קודם חצות כו' (כתה"י): כג] פסחו דאנינות לא דחיא ליה והכא כו' (כי"פ וש"מ): כד] הילכך כיון דלאחר חצות הוא וחיילא עליה חובת פסח לא תדחייה כו' (*ש"מ): כה] הוא, ובקודם חצות לא מצי מוקמי' ליה דא"כ אפי' למ"ד טומאה רשות אמאי לא יטמא אם ירצה הא לא חיילא עליה חובת פסח וכ"ת משום חומרא דפסח א"כ מאי איריא ערב פסח אפי' ו' ימים קודם פסח נמי דהא הזאה ג' וז' בעי. והס"ד (כתה"י וש"מ): כו] צ"ל דהיכא (*ש"מ): כז] תיבת ליה נמחק (*ש"מ): כח] דאיכתבו (*ש"מ): כט] ממיעוטא דלאמו דדרשינן כצ"ל (*ש"מ): ל] ס"א פסחו ולמול את בנו אא"ע לנזיר תנהו ענין לכל מי שהולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו (שמכ"י). ולגי' זו לא מיירי בנזיר כלל אלא בעושה פסח גרידא וכהפי' שלחו התוס'. וכן פרש"י בברכות. וע' בתו' רא"ש שם שהיה לפניו הך גי' בפרש"י הכא. [ובילנא לייתו בטעות נוס' זו להיותה המשך א' עם נוס' רש"י שלפנינו]: לא] בכהן ונזיר כצ"ל (צ"ק): לב] ר"ל כך מוגה בקצת פירש"י (בה"ז). וראה מש"כ באות ל: לג] בכהן גדול ונזיר כצ"ל (ש"מ): לד] הגי' שלפנינו היא מגה"ז וע"ש דמפרש כוונתם דהו"ל למיתני בבבא זו בתחילתה "כה"ג ונזיר" שהיה הולך לשחוט וכו', כי היכי דתני בשאר בבות. ועי' ח"נ דלפ"ז לא יתיישב מה שכתבו אח"כ 'דמעיקרא תני הקל יותר'. ונוס' ד"ו ה"ל למתנייה ברישא קודם כה"ג כמו כהן הדיוט דתני ברישא כו'. וע' טה"ק. וכן בח"נ ובמלה"ר כ' שהיא הגי' הנכונה: לה] צ"ל הדיוט ונזיר ואח"כ כו' (ש"מ, טה"ק): לו] צ"ל ופסח (שמכ"י):

עין משפט
נר מצוה

כב א מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הלכה ט:

כג ב מיי' פ"ב מהל' אבל הל' ז והלכה ו טוש"ע יו"ד סימן שעג סעיף ג:

כד ג מיי' שם פ"ג הלכה ח טוש"ע יו"ד סימן שעד סעיף א:

תורה אור השלם

1. וְלַאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטַּמָּא: ויקרא כא, ג
2. לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאַחֹתוֹ לֹא יִטַּמָּא לָהֶם בְּמֹתָם כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו עַל רֹאשׁוֹ: במדבר ו, ז
3. כָּל יְמֵי הַזִּירוֹ לַיהוָה עַל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא: במדבר ו, ו

מוסף רש"י

חיילא עליה אנינות. ברישא ותו לא חיילא עליה חובה דפסח (פסחים צח.) **ולאחותו מה ת"ל.** בנזיר כתיב כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא, וסמיך ליה לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא להם, דהא כולהו בכלל על נפש מת לא יבא היו ולמה יצאו, לאביו פרט למת מצוה. לאמו מה ת"ל, משום מת מצוה לא אצטריך דמלאביו נפקא, ודרשי ליה בספרי ללמוד שאם היה נזיר זה כהן, דהוו עליה שתי קדושות, אף הוא לאמו הוא דלא יטמא אבל מטמא הוא למת מצוה. לאחיו מה ת"ל, הרי שהיה כ"ג והוא נזיר, אף הוא לאחיו לא יטמא אבל מטמא למת מצוה. ולאחותו מה ת"ל, אם אינו ענין לזה תנהו ענין למי שהולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו, שמטמא למת מצוה (ברכות יט:) **הרי שהלך הולך לשחוט את פסחו וגו'.** הרי שהיה כ"ג ונזיר והולך לשחוט את פסחו, דאיכא מצות טובא, אפילו הכי לאחותו הוא דאינו יטמא אבל מיטמא למת מצוה (סנהדרין לה.). או: אם אינו ענין לאלו (כ"ג ונזיר) תנהו ענין לענין ביטול עבודה ומילה מפני מת מצוה (מגילה ג:). והאי דנקיט להו אהדדי היינו משום דמילת זכריו ועבדיו מעכבין פסחו (המפרש נזיר מח:) **ושמע שמת לו מת.** מקרוביו, יכול יטמא להם: **אמרת לא יטמא.** הואיל ועונת שחיטת הפסח היא וחלה עליו חובת הפסח שהוא בכרת, אם יטמא בטל מלעשות פסח, ולמול את בנו נמי (מצות) [מצוה שיש בה] כרת היא, ואית דאמרי בערבי פסחים נמי קאמר דמילת זכריו ועבדיו מעכב הפסח (ברכות יט:). או: דהא נזיר הוא וכתיב על כל נפשות מת לא יבא (סנהדרין שם). או: כשם שאין נזיר מבטל נזירותו ליטמא לקרוביו, כך הוא זה לא יבטל מפסחו (מגילה ג.): **ת"ל ולאחותו.** דלא אצטריך אלא להאי וללמד אע"פ שיש עליו קדושות הרבה ועסקי מצוה, לאחותו הוא דהזהיר הכתוב שלא ליטמא אבל מיטמא למת מצוה (סנהדרין שם):

ליקוטים

שאם היה כה"ג ונזיר כו'. קשה לי מנ"ל דהני ד' קראי כולהו למעוטי מת מצוה קאתי, דילמא חד מינייהו לגופא אתא שאם היה כהן ונזיר נמי אינו מטמא לקרובים כמו נזיר גרידא. וכי תימא ולאו כל שכן הוא, ליתא, דהו"א כהן ונזיר גרע טפי מנזיר גרידא דהואיל והותר לו טומאת קרובים לכהונתו הותר לו נמי לנזירותו, וכה"ג אמרינן בפ"ג דזבחים (דף לב ע"ב) לעולא דס"ל ביאה במקצת שמה ביאה אפ"ה מצורע שחל שמיני שלו להיות בערב פסח וראה קרי בו ביום וטבל מכניס ידיו לבהונות ומטעמא דהואיל והותר לצרעתו הותר נמי לקריו. וליכא למימר דהיינו טעמא דאמרינן התם הואיל, דהוה ליה מחמירתא לקילתא דהא מצורע ודאי חמיר מבעל קרי, אבל נזיר דחמיר מכהן דהו"ל מקילתא לחמירתא לא אמרינן הואיל, ליתא דהתינח לר"א דפ"ז דנזיר (דף מז) גבי כהן גדול ונזיר שמצא מת מצוה דס"ל יטמא כהן שאין מביא קרבן על טומאתו, אבל לחכמים דס"ל התם יטמא נזיר שאין קדושתו קדושת עולם אלמא כהן חמור מנזיר, מאי איכא למימר. ועוד הא דעולא דאמר הואיל והותר לצרעתו הותר נמי לקריו, האי הואיל הוי נמי מקילתא לחמירתא דהא בשמיני לימי ספירתו קאי דאינו אלא מחוסר כיפורים וקיל מטבול יום דבעל קרי דקי"ל טבל ועלה אוכל במעשר הערב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים, אלמא טבו"י אפילו דקרי אסור בתרומה ואילו מחוסר כיפורים אפילו דצרעת מותר בתרומה, ואפ"ה אמרי' הואיל מקילתא לחמירתא. ואע"ג דבפ"ק דיבמות (דף ז) אמרינן מי לא מודה עולא דאם ראה קרי בליל ח' שאינו מכניס ידיו לבהונות שלא יצא לשעה שהוא ראוי להביא קרבן, הא ה"נ איכא למימר דלהכי בעי קרא לכהן ונזיר דלא תימא הואיל היינו במת קרובו של כהן ואח"כ קיבל עליו נזירות דכבר הותר לו איסור טומאת כהן קודם שחל עליו נזירות והו"א דאף על פי שהוא נזיר מטמא לקרובים אע"ג דנזיר דעלמא אינו מטמא, כהן משום הואיל הו"א דאישתרי, קמ"ל חד מהני קראי דלא, ומהשתא לא נשאר אלא ג' קראי לדיוקא דמת מצוה חד לנזיר גרידא ואידך לכהן ונזיר והג' לכה"ג ונזיר, אכתי להולך לעשות את פסחו ולמול את בנו דמטמא למת מצוה מנא לן. והניחא לרבא דאמר התם בפ"ג דזבחים מצורע היתרא הוא להא אישתראי ולהא לא אישתראי אלמא היכא דהיתרא הוא לא אמרינן הואיל, ה"נ לא צריך קרא לנזיר וכהן דלא אמרינן הואיל ואשתראי אישתראי דכיון דטומאת קרובים לכהן היתירא בלא קרא לא שייך לומר הואיל, אבל לאביי וה"נ לעולא דס"ל התם דלגבי התירא אמרינן הואיל הא ודאי צריך קרא למעוטי הא דאמרן והדרא קושיא לדוכתא. ואע"פ שהתוס' פירשו שם בפ"ק דיבמות אהא דאמר רבא ערוה גופא לא צריכא קרא והקשו והא לכל הפחות איצטריך בנשא מת ומת ואח"כ נשא חי דלא תימא הואיל ואישתרי אישתרי ותירץ בשם ר"י דיש לחלק דגבי בעל קרי דשם טומאה אחת היא אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי דחד לאו הוא בבעל קרי ומצורע, אבל הכא דשני שמות הן לא אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי, וה"נ נזיר וכהן שני שמות הן לא אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי ולא צריך קרא למיסר כהן ונזיר דלא תימא הואיל ואישתרי אישתרי, מ"מ לסתמא דגמרא דקאמר כי איצטריך עליה להיכא דנשא מת ומת ואח"כ נשא חי מאי איכא למימר (טורי אבן מגילה ג' ע"ב בקילור): **הרי שהיה הולך כו' ולמול את בנו.** יש להקשות, הא תינח פסח שימנע מליטמא שהרי טמא נדחה לפסח שני. אלא מעשות מילה למה ימנע מפני הטומאה. וכי טמא אינו יכול למול בנו. ונראה לי שאינו רוצה לומר שבעבור הטומאה ימנע מעשות המילה, אלא בעבור שצריך לקבור המת לא יהיה לו שהות לעשות צרכי מילה איזמל וסמרטוטין והדברים הצריכין לה וילך לקבור המת ויניח מלעשות המילה ולא תעשה בזמנה (ר"פ נזיר מח.): **ורש"י** פי' דלמול את בנו מיירי בערב הפסח שמילת זכריו מעכבתו מלאכול בפסח, ולפירושו הו"ל למימר למול את בנו ולשחוט את פסחו (תוס' רא"ש ברכות יט.):

רבא אמר אידי ואידי אחר חצות [א] ול"ק [א]כאן קודם ששחטו וזרקו עליו כאן לאחר ששחטו וזרקו עליו א"ל רב אדא בר מתנה לרבא אחר ששחטו וזרקו את דמו מה דהוה הוה א"ל רבינא (א) אכילת פסחים מעכבא מדרבה בר רב הונא א"ל [ב] ציית מאי דקאמר לך רבך מאי דרבה בר רב הונא [ב]דתניא [ב]יום שמועה כיום קבורה למצות שבעה ושלשים [ג]ולאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות אחד זה ואחד זה טובל ואוכל בקדשים לערב הא גופא קשיא אמרת יום שמועה כיום קבורה למצות שבעה ושלשים ולאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות מכלל דיום קבורה אפילו לערב נמי לא אכיל והדר תני אחד זה ואחד זה טובל ואוכל בקדשים לערב אמר רב חסדא תנאי היא רבה בר רב הונא אמר ל"ק כאן ששמע שמועה על מתו סמוך לשקיעת החמה וכן שליקטו לו עצמות סמוך לשקיעת החמה וכן שמת לו מת וקברו סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה לאחר שקה"ח מאי דהוה הוה אלא ש"מ אכילת פסחים מעכבא רב אשי אמר מאי אחד זה ואחד זה ה"ק אחד יום שמועה ואחד יום ליקוט [ג] טובל ואוכל בקדשים לערב והא דרב אשי בדותא [ד] היא מכדי עלה קאי זה וזה מיבעי ליה אלא ש"מ בדותא היא ומאי תנאי [ג]דתניא עד מתי מתאונן עליו כל היום רבי אומר כל זמן [ד]שלא נקבר במאי עסקינן אילימא ביום מיתה מי איכא דלית ליה דיום מיתה דתפיס [ה] לילו מדרבנן ותו רבי אומר כל זמן שלא נקבר הא קברו אישתרי ליה ומי איכא דלית ליה [ד]1ואחריתה כיום מר אמר רב ששת איום קבורה קאי מתקיף (א) רב יוסף אלא הא דקתני [ה]השומע על מתו כמלקט [ו] עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב מכלל דיום קבורה אפילו לערב נמי לא אכיל הא מני אלא תריץ [ז] עד מתי מתאוננין עליו כל אותו היום ולילו רבי אומר כל זמן שלא נקבר [אבל נקבר] בלא לילו אמרוה (ב) קמיה דר' ירמיה אמר [ו]גברא רבה כרב יוסף לימא הכי לימא [ח] דרבי לקולא והתניא עד מתי מתאונן עליו כל זמן שאינו [ט] נקבר אפילו מכאן ועד עשרה ימים דברי רבי וחכ"א אין מתאונן עליו אלא אותו היום בלבד אלא תריץ הכי עד מתי הוא מתאונן עליו כל אותו היום בלא לילו רבי אומר כל זמן שלא נקבר (ג) ואם נקבר תופס לילו אמרוה קמיה דרבא מדקאמר רבי יום קבורה תופס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה תופס לילו מדאורייתא וסבר רבי אנינות לילה דאורייתא [ו]והתניא 2הן היום אני אסור (ד) ולילה מותר ולדורות בין ביום ובין בלילה אסור דברי רבי יהודה רבי אומר [ז]אנינות לילה אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים לעולם דרבנן היא

רבא אמר כו'. אמילתיה דר"ש קאי לשנויי דר"ש אדר"ש: **אידי ואידי לאחר חלות.** ואפילו מת לאחר חלות קודם ששחטו עליו אית ליה לר"ש לא יביא את פסחו דרחמנא דחייה כדדריש ואזיל [י] שלמים קרבנו כל קרבנותיו לא יביא אלא כשהוא שלם ודקתני אונן טובל ואוכל פסחו לערב כשמת לאחר ששחטו וזרקו עליו: **מאי דהוה הוה.** הרי נפטר ואמאי דחייה אכילתו אנינות לילה דרבנן טפי משאר קדשים בשלמא לאביי דמוקי לה בקודם ששחטו וזרקו עליו ובלאחר חלות חובת פסח חלה עליו להביא ואי לא שרית ליה לאוכלו לא מייתי הילכך לא העמידו דבריהם אלא לרבא אמאי לא העמידו הא כבר שחט וזרק: ה"ג **א"ל רבינא אכילת פסחים מעכבא מדרבה בר רב הונא.** ולקמן מייתינן לה: **א"ל רבא לרב אדא ציית מאי דאמר לך רבך.** רבינא שמע לו סיפה השיבך על שאילתך ובמסכת שבועות כי [יא] האי סוגיא דרבה ורבינא ורב אדא בפ' ידיעות הטומאה (דף יח.): **יום שמועה.** ששמע שמת לו מת ובשמועה קרובה שבתוך ל' עסקינן: **כיום קבורה למנות שבעה ושלשים.** מיום [יב] שמועה מתחיל למנות (ח) ז' לרחילה ונעילת הסנדל (ט) ול' לגיהוץ: **ולאכילת פסחים.** הוי יום שמועה כיום ליקוט עצמות דקיימא לן בפסחים בפרק האשה (דף נב.) השומע על מתו והמלקט עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב והוינן בה מלקט עצמות הזאה שלישי וז' בעי ומשנינן אימא שליקטו [לו] אחרים עצמות דאמרינן במו"ק (דף ח.) המלקט עצמות אביו ואמו הרי זה מתאבל עליהם כל היום ואשמועינן בפסחים דלערב מותר בקדשים והכא אשמועינן יום [יג] שמועה לענין אכילת פסחים לא כיום קבורה הוא דאילו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב ואפילו מת באתמול [יד] בי"ג אלא כיום ליקוט עצמות הוי ומותר בכל הקדשים והא דנקט פסחים משום דיום [טו] קבורה נקט ליה למימר דביום קבורה אפילו פסח נמי לא: **אחד זה ואחד זה.** (ה) על כרחך איום קבורה ויום ליקוט קאי וקשיא רישא לסיפא כדלקמן דאי איום שמועה ויום ליקוט לא שייך למיתני אחד זה ואחד זה דכיון דמינייהו סליק זה וזה מיבעי ליה: **טובל ואוכל בקדשים לערב.** וכ"ש פסחו: (ו) **כיום ליקוט עצמות.** משמע ולא כיום קבורה דאילו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב: **תנאי היא.** דפליגי בליל יום קבורה שאינה [טז] יום מיתה דאיכא למ"ד תפיס לילו מדרבנן וסבר אכילת פסחים לא מעכבא הילכך אפילו פסח לא אכיל ולקמן מייתי להו: **רבה בר רב הונא אמר כאן ששמע שמועה או שלקטו לו עצמות או שקבר מתו בי"ד סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה.** סיפא דקתני בכולהו אוכל קדשים וכ"ש פסחו כשבא עליו אחד מאלו לפני שקיעת החמה דה"ל לערב ליל יום קבורה וליל יום שמועה וליל [יז] (פסחים) דיום ליקוט עצמות וסבר יום קבורה לא תפיס לילו אפילו מדרבנן וכ"ש יום שמועה וליקוט עצמות והא דתני רישא ולאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות דאילו יום קבורה לא אכל [יח] כשאירע לו אחד מאלו לאחר שקיעת החמה דה"ל לילה זה יום קבורה עצמו ולא ליל יום קבורה אע"ג דאף הוא מדרבנן החמירו ביום קבורה עצמו יותר מיום שמועה וליקוט לאוסרו בפסח אבל ביום ליקוט לא אסרוהו בפסח אלא בשאר קדשים הצריכוהו להמתין עד ערב וה"ק לאכילת פסחים הוי יום שמועה כיום ליקוט ואוכל פסחו ואפי' שמע או ליקט אחר שקיעה דה"ל יום שמועה עצמו ויום ליקוט עצמות ואפילו [יט] הכי שרי מה שאין כן ביום קבורה עצמו דאילו מת לו מת בי"ג וקברו אותו עממים (י) לאחר שקיעה די"ד אסור לאכול בפסח ואע"ג דחלה עליו שמחת הרגל ואינו נוהג אבילות ברגל ה"מ אבילות דמדרבנן היא וכתיב ושמחת בחגך [דברים טז] אבל אנינות ליאסר בקדשים חלה עליו ואחד זה ואחד זה (ז) היכא דבאו עליו מבעוד יום אוכל בקדשים לערב דלילו [כ] לא תפיס ומיהו ביום אסור בשאר קדשים אפי' יום [כא] שמועה וליקוט עצמות בר מפסח כדמפרש טעמא ואזיל: **מאי דהוה הוה.** ומה לי פסח ומה לי שאר קדשים הא אמרת קדשים [כב] אסור ביום ליקוט לבו ביום כדקתני לערב ובפסח אמאי שרית ליה: **אכילת פסחים מעכבת.** לא [כג] העמידו דבריהם במקום כרת ומיהו ביום קבורה העמידו דבריהם משום דרובא קברי ביום מיתה ואתי למישרי יום מיתה עצמו ויש מקומות שהעמידו דבריהם במקום כרת כדאמרינן בפסחים בהאשה (דף נב.): **ומאי תנאי.** דפליגי ביום קבורה למיתפס לילו מדרבנן דקאמר רב חסדא לעיל תנאי היא: **עד מתי מתאונן.** ליאסר בקדשים: **כל היום.** קס"ד בלא לילו: **כל זמן שלא נקבר.** קא ס"ד לקולא פליג ואמר [כד] דכל היום לא מיתסר דמשקברו (ח) הותר מיד: **אי נימא ביום מיתה.** שקברו ביום שמת: **מי איכא דלית ליה כו'.** הא בין לר"ש בין לרבי דפליגי עליה דר' יהודה באנינות לילה דיום מיתה מודו מדברי [כה] סופרים מיהא אסור: **ואחריתה כיום מר.** (י) אחריתה של זונה כיום מר שמתאבל ומימר על מתו לפי שסופו למות עליה ויתאבלו עליהן [כו] אלמא מרירות יום שלם הוא: **איום קבורה.** שמת אתמול וקברו היום. ואכתי לא אסיקנא מילתיה לתנאי [כז] דרב חסדא עד סיפא דתרלה ר' ירמיה: **הא מני.** בין [כח] לרבי בין לרבנן מותר: **כל אותו היום.** של קבורה ולילו: **רבי אומר כל זמן שלא נקבר אבל קברו.** אישתרי ליה בלילה ומיהו ביום ליכא למימר דשרי ליה רבי דאפילו [כט] יום דליקוט [ל] עצמות אסור כל היום כדאמרת טובל ואוכל לערב: **והתניא כו'.** אלמא רבי לחומרא אמרה וכיון דליכא לפרושי פלוגתא [לא] דרבנן (ט) לאכול בעודו מוטל לפניו וע"כ [לב] בליל יום קבורה פליגי דקאמר רבי אפי' קברו לסוף י' ימים מתאונן עליו ליל יום קבורה וחכ"א אינו מתאונן עליו ביום קבורה אלא יום עצמו אבל לא לילו והיינו תנאי דרב חסדא: **מדקא"ר יום קבורה.** דאיהו גופיה דרבנן תפיס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה דאורייתא [לג]: **תפיס לילו דאורייתא.** דקא סלקא דעתך לא עשו חכמים חיזוק לדבריהם [לד] שעיקרו מדבריהם יותר משעשתה תורה לדבריה: **הן היום.** הן משמע דאלו הקרבנות חלוקין משאר קרבנות שעליהן שמעת לאוכלן באנינות לילה מפני שכולנו אוננין ואין כהן לאוכלן אבל לדורות שיש כהנים לאוכלן בין ביום ובין בלילה אסור: **לעולם דרבנן היא.** אפילו אנינות לילה דיום מיתה ואפילו הכי יום קבורה דאיהו גופיה מדרבנן לילו נמי לרבי אסור מדרבנן:

וחכמים

אכילת פסחים מעכבא. פלוגתא היא בפרק כיצד צולין (פסחים דף עח:) דרבי נתן ורבנן [לה] ומשמע מתוך פירוש הקונטרס דסבר לה כמ"ד מעכבא לגבי הא [דאפילו למ"ד לא מעכבא] דבעינן גברא רחוי לאכילה כדמוכח התם אם כן אכילה היא מלוה [לו] וסברא הוא שדוחה אנינות דרבנן א"נ כיון דכתיב איש לפי אכלו למלוה דמלוה בדידיה מבאחריני סברא הוא דדחיא אנינות דרבנן ומעכבא דקאמר לאו דוקא:

סמוך לשקיעת החמה. [לז] במנחה נקט סמוך נקט נמי הכא סמוך דהוה מצי למימר כאן קודם שקיעה כאן לאחר שקיעה:

ואחריתה כיום מר. פסוק הוא בתרי עשר [עמוס ח'] ושמתיה לאבל יחיד ואחריתה כיום מר ולא כמו שפירש בקונטרס:

עין משפט
נר מצוה

כה א מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הלכה ט:

כו ב מיי' פ"ז מהל' אבל הל"א טוש"ע יו"ד סי' תב סע' א:

כז ג מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הלכה ט:

כח ד מיי' פ"ב מהל' ביאת המקדש הלכה ט י ופ"ד מהל' אבל הלכה ו טוש"ע יו"ד סי' שמא סעיף א:

כט ה מיי' פ"ב מהל' ביאת המקדש הלכה י:

ל ו מיי' שם הל"ט [וברב אלפס ברכות פ"ב דף יא: יב. וע"ש]:

◆

תורה אור השלם

1. וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִינָה וְהַעֲלֵיתִי עַל כָּל מָתְנַיִם שָׂק וְעַל כָּל רֹאשׁ קָרְחָה וְשַׂמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד וְאַחֲרִיתָהּ כְּיוֹם מָר: עמוס ח, י

2. וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת חַטָּאתָם וְאֶת עֹלָתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַיִּיטַב בְּעֵינֵי יְהוָה: ויקרא י, יט

◆

מוסף רש"י

אכילת פסחים מעכבא. כפרה **בדיעבד** (עפ"י פסחים עח:):

מסורת הש"ס

(א) [פסחים עח:], (ב) שמחות רפי"ב ע"ש ירוש' פסחים פ"ח ה"ח, (ג) שמחות פ"ד ה"ד, ירוש' שם, סנהדרין פ"ב ה"א, הוריות פ"ג ה"ג, (ד) מו"ק כא., (ה) [לעיל מד. כתובות מג.], (ו) ת"כ שמיני פ"ב הי"א, (ז) [ברכות טז: וש"נ], (ח) מו"ק כא., (ט) שם כג., (י) ע' ביצה ריש דף ו., (כ) [בכל המקומות שהביא הש"ס הך קרא ברכות טז: ומו"ק כא. סוכה כה: לא פירש רש"י כמו כאן וגם לא נמצא רשום פסוק רק בעמוס ח פ"י כדאיתא בתו' ד"ה ואחריתה].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מתקיף לה רב יוסף: (ב) שם אמרוה [רבנן] קמיה דר' ירמיה: (ג) שם תריץ הכי וכו' רבי אומר כל זמן שלא נקבר תופס לילו עמו אמרוה רבנן קמיה דרבא אמר מדקאמר וכו' תופס לילו עמו מדרבנן מכלל דיום מיתה תופס: (ד) שם אני היום אסור ובלילה: (ה) רש"י ד"ה אחד זה וכו' ועל כרחך וכו' רישא לסיפא דאי איום וכו' מיבעי ליה כדלקמן הס"ד: (ו) ד"ה כיום ליקוט נ"ל קודם ד"ה אחד זה: (ז) ד"ה רבה וכו' ואחד זה. נ"ב הן ליקוט הן שמועה: (ח) ד"ה כל זמן וכו' דמשקברו מותר מיד: (ט) ד"ה והתניא וכו' פלוגתא דרבנן בעודו כל"ל ותיבת לאכול נמחק:

◆

שינויי נוסחאות

א] גי' הגר"א ברמב"ם קודם חצות. וע' לקוטי הלכות: ב] א"ל רבא (*ש"מ, וכ"ה ברש"י): ג] ליקוט עצמות (*ש"מ): ד] נ"א ברותא [וכן להלן]. ערוך ערך בר ד'. ועי' מ"ש פסחים יא ע"א על הגליון (הגרי"ב): ה] נ"ל תפיס (*ש"מ): ו] נ"ל והמלקט (צ"ק. וכ"ה בכתה"י וד"ו): ז] תריץ הכי עד מתי מתאונן עליו כל"ל (*ש"מ): ח] נ"ל למימרא (*ש"מ): ט] נ"ל שלא (*ש"מ): י] נ"ל לעיל (כי"פ). והוא בדף לט ע"ב: יא] גרסינן נמי כי האי סוגיא ברבא ורבינא וכו' כל"ל (*שמכ"י). ובכי"י ברבא ורב אדא ורבינא. וכ"ה נכון: יב] דמיום (כי"י): יג] נ"ל דיום (ש"מ): יד] נ"ל מאתמול (*ש"מ): טו] נ"ל יום (*ש"מ): טז] שאינו (כתה"י): יז] וליל יום ליקוט וכו' כל"ל (*ש"מ, צ"ק): יח] נ"ל אכיל (*ש"מ): יט] נ"ל אפילו (*ש"מ): כ] דלילן לא תפסי ומיהו בו ביום כו' כל"ל (*שמכ"י): כא] נ"ל ביום (ש"מ): כב] בשאר קדשים (כתה"י): כג] ולא (כתה"י, צ"ק). ובש"מ דלא: כד] ואמר רבי דאפילו כל היום כל"ל (*ש"מ): כה] נ"ל דמדברי (*ש"מ): כו] נ"ל עליו (ש"מ): כז] תיבת לתנאי ליתא בכי"פ: כח] הא בין לרבי בין לרבנן לילה מותר (כתה"י): כט] דהא אפילו (ח"ג) וע' בה"ז: ל] ליקוט (*ש"מ): לא] פלוגתא דנישרו רבנן (*ש"מ): לב] נ"ל ע"כ בלא וא"ו (*ש"מ): לג] דאורייתא תפיס לילו מדאורייתא כל"ל והד"א (שמכ"י): לד] נ"ל לדבר (*ש"מ, ד"נ): לה] גי' נ"ק ורבנן ומדלא (קתני) [קאמר] דס"ל כמ"ד מעכבא משמע לגבי האי אפילו למ"ד לא מעכבא (דהא) [בהא] מודה דבעינן גברא כו'. ובש"מ גריס הכא כלפנינו, אלא דלהלן בסמוך גריס כמ"ד מעכבא ודוחק הוא לומר דפליגי אמוראי דשמעתין בהכי ונראה לפרש דאפילו לר' נתן דאמר לא מעכב כיון דמעכבא לגבי הא דבעינן גברא דחזי לאכילה כו'. וע"ע בח"נ: לו] בד"ו ליתא תיבת מצוה. ובש"מ גריס אכילה חשובה היא וסברא כו': לז] גי' ש"מ בחנם נקט סמוך דהוה מצי למימר כו'. ועי' בה"ז ול"ק דמיישבים הגירסא שלנו דר"ל דאיידי דנקט בכמה דוכתי בש"ס גבי מנחה לשון סמוך לשקה"ח נקט נמי הכא בהאי לישנא:

[א]וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה [ב]תנו רבנן [1]כי כן צויתי [2]כאשר צויתי [3]כאשר צוה ה' כי כן צויתי באנינות יאכלוה כאשר צויתי בשעת מעשה אמר להן א] כאשר צוה ה' לא מאליי אני אומר ורמינהי [ג]מפני אנינות (א) נשרפה לכך נאמר כאלה אמר שמואל לא קשיא הא ב] ר"י הא ר"נ דתניא [ד]מפני אנינות שרפוה לכך נאמר כאלה דברי רבי נחמיה רבי יהודה ור"ש אומרים [ה]מפני טומאה נשרפה שאם אתה אומר מפני אנינות נשרפה היו ג] לשלשתן שישרפוה ד"א היו ד] ראוי לאוכלן לערב ד"א והלא פינחס היה עמהן רבא אמר אידי ואידי רבי נחמיה ולא קשיא כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות רבי נחמיה היכי מתריץ להני קראי ורבנן היכי מתרצי להו להני קראי רבי נחמיה מתריץ להו הכי [7]מדוע לא אכלתם ה] [ו]אמר לו משה לאהרן שמא נכנס דמה ו] לפני ולפנים אמר לו [2]הן לא הובא את דמה שמא חוץ למחיצתה יצאת אמר לו בקדש היתה ודלמא באנינות אקריבתוה ופסלתוה אמר לו משה ז] וכי הם הקריבו אני הקרבתי וא"ל הן לא הובא את דמה ובקדש היתה אכול תאכלו אותה כאשר צויתי באנינות יאכלוה אמר לו [4]ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה' [ס] שמא לא שמעת אלא בקדשי שעה דאי בקדשי דורות [ז]ק"ו ממעשר הקל ומה מעשר הקל אמרה תורה [5]לא אכלתי באוני ממנו ח] בקדשי [א]דורות לא כל שכן מיד [6]וישמע משה וייטב בעיניו [ב]הודה ולא בוש משה לומר לא שמעתי אלא אמר שמעתי ושכחתי ור"י ור"ש היכי מתרצי להו ט] הכי מתרצי להו [7]מדוע לא אכלתם את החטאת (ב) במקום [הקודש] שמא נכנס דמה י] לפני ולפנים אמר לו [2]הן לא הובא את דמה (אל הקדש פנימה) שמא חוץ למחיצתה יצאת אמר לו הן [י] בקודש היתה ודילמא באנינות אקריבתוה ופסלתוה אמר לו משה הן הקריבוה דפסלה בהו אנינות אני הקרבתיה ודילמא אגב מררייכו יא] פשעתו בה ואיטמאי אמר לו משה כך אני בעיניך שאני מבזה קדשי שמים ותקראנה אותי כאלה ואפילו אלה וכאלה אין אני מבזה קדשי שמים אמר לו ואי הן לא הובא את דמה ובקודש היתה אכול תאכלו אותה בקודש כאשר צויתי באנינות יאכלוה אמר לו שמא לא שמעת אלא בלילה דאי ביום [ט]ק"ו ממעשר הקל ומה מעשר הקל אמרה תורה [4]לא אכלתי באוני ממנו קודש חמור יב] לא כל שכן מיד וישמע משה

וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר. ממה שעשתה תורה לדבריה: **כי כן צויתי.** במנחות יג] שמיני כתיב [י] קחו את המנחה וגו' יד]: **באנינות.** דנדב ואביהוא: **כאשר צויתי.** בחטאת דראש חדש שנשרפה כתיב הן לא הובא את דמה וגו': **בשעת מעשה.** כשאירע להם אנינותם אמר להם שלא ימנעו מאכילת קדשים היום ששמע מפי הגבורה שחלוק אנינות היום בקדשים משאר ימים וכשראה שנשרפה אמר להם אכול תאכלו אותה היה להם טו] לאוכלה כאשר צויתי אתכם בשעת מעשה: **כאשר צוה ה'.** באכילת חזה ושוק של טז] צבור שקרבו בו ביום נאמר: **ולא מאליי אני אומר.** לאוכלם באנינות: **מפני אנינות נשרפה.** לכך נאמר ותקראנה אותי כאלה ומצינו שהודה לו משה כדכתיב וייטב בעיניו ואם מפי הגבורה שמע היתר אנינות לבו ביום למה הודה: **מפני אנינות נשרפה.** שלא הותרה להם אנינות לבו ביום ולית ליה לרבי נחמיה הך דרשא דבאנינות יאכלוה אלא הכי קאמר לו יז] כי כן צויתי שאף מנחת צבור זו שלא מצינו מנחה קריבה לצבור כיוצא בה נאכלת ועל האנינות לא הוזכר למשה לדרוש ק"ו ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו: **מפני טומאה נשרפה.** שנגעה בה טומאה בחטאת של שעיר ראש חדש שקרבה (להם) בו ביום שהוקם המשכן בראש חדש ניסן והוא היה שמיני למלואים ושלשה שעירים קרבו בו ביום שעיר נחשון ושעיר ראש חדש ושעיר שבא לשעה כדכתיב (ויקרא ט) קחו שעיר עזים לחטאת ושל ראש חדש נשרפה כדאמרינן לקמן [ע"ב]: **היה להם לשלשתן.** דשלשה שעירים קרבו להם כדלקמן: **היה להם לאוכלם לערב.** לר' יהודה אע"ג דאמר אנינות לילה דאורייתא מודה הוא דלאותו היום הותרה להן אנינות לילה וכל שכן לר"ש יח] דאף לדורות אינו אלא מדברי סופרים. ולקמן מפרש טעם דרבי נחמיה: **והלא פינחס היה עמהן.** שלא היה אונן. ולקמן [שם] פריך שפיר קאמרי ליה: **אידי ואידי רבי נחמיה.** ואית ליה לרבי נחמיה דהותרה אנינות במנחה דכתיב כי כן צויתי ואפי' הכי בשעיר של ראש חודש הודה לדברי אהרן ולא קשיא מנחה קדשי שעה היא יט] והוראת שעה היתה בה שתאכל לאוננין אבל שעיר של ראש חדש קדשי דורות הן ומשה כשקצף טעה כסבור כיון ששמעתי היתר אנינות במנחה הוא הדין לחטאת ואמר לו אהרן שמא דוקא קדשי שעה שמעת והודה לו: **רבי נחמיה.** דאמר מפני אנינות נשרפה: **היכי מתרץ להני קראי.** דאותה פרשה מאי אמר משה ומאי אהדריה לענין אנינות ומה היה הקצפון ומה היא הודאה כ]: **ורבנן.** רבי יהודה ורבי שמעון היכי מתרצי להו לענין טומאה: **שמא נכנס דמו** כא] **לפנים.** מתשובתו אתה למד שכך אמר להם מתחילה מדקאמר הן לא הובא וגו' פנימה: **אמר לו.** אהרן למשה: **משה הן הקריבו.** בתמיה. וכי בניי שהם הדיוטים שמשו היום והלא עלי הטלת כל העבודה כדכתיב (שם) קרב אל המזבח ועשה וגו' ואני כהן גדול אני ומקריב אונן: **כאשר צויתי.** במנחה: **קדשי שעה.** כגון מנחה שחובת שעה היתה ואינה נוהגת לדורות: **מררייכו.** לעריכם כב]: **שאני מבזה קדשי שמים.** להסיח דעתי מהם: **אפי'** אלה וכאלה. אבלות אירעוני אין אני מבזה כו' והיינו דכתיב כאלה ולא כתיב אלה:

וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה. אין פירושו יותר כג] משל תורה דעלמא אלא כלומר חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר ממה שעשתה תורה לדבריה: **ורמינהי מפני אנינות נשרפה לכך נאמר כאלה.** פי' בקונטרס שהודה כד] לו משה כדכתיב וייטב בעיניו ואם מפי הגבורה שמע היתר אנינות לבו ביום למה הודה ומשני שמואל דההיא כרבי נחמיה דאמר מפני אנינות נשרפה ולית ליה לרבי נחמיה דרשא דבאנינות יאכלוה אלא הכי אמר להן משה כי כן צויתי שאף מנחת צבור זו שלא מצינו מנחה קרבה לצבור כיוצא בה נאכלת ועל האנינות לא הוזכר לו למשה לדרוש קל וחומר ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו כך פירש בקונטרס ולא מיסתבר ליה לשמואל לשנויי כדרבא אידי ואידי רבי נחמיה כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות ששמע משה היתר אנינות במנחה שהיא קדשי שעה והיה סבור כמו כן בחטאת דראש חדש שהיא קדשי דורות דאין סברא שיהא משה טועה בין קדשי שעה לקדשי דורות וקשה לשמואל מאי הוה משני רבי נחמיה מקושיא כה] דר' יהודה אם אתה אומר מפני אנינות נשרפה היה לשלשתן שישרפו ועוד משמע לקמן דיש חילוק לרבי נחמיה בין קדשי שעה לקדשי דורות דקאמר אלא לר' נחמיה מאי היום חובת היום היינו דורות ונראה לפרש דסלקא דעתך כאשר צויתי דכתיב בשעיר דראש חדש לא בעי למימר כאשר צויתי במנחה תעשו את החטאת אלא כאשר אני מצוה עכשיו תאכלו באנינות והיה סבור משה דכמו שהותר כו] קדשי דורות אנינות לילה הוא הדין ביום ובין יום ללילה היה טועה לכך פריך ורמינהי מפני אנינות נשרפה ואם היתה אנינות לילה מותרת אמאי נשרפה היה להם לאכול בלילה ומשני הא רבי נחמיה הא ר' יהודה כז]: (הג"ה) ההיא דלעיל דהותר אנינות לילה בכל הקדשים לר' יהודה והא דנשרפה שעיר החדש מפני טומאה אבל רבי נחמיה סבר אף לילה נאסר בקדשי דורות בשעיר החדש ולא הותרה אנינות אלא בקדשי שעה אבל משה אמר כאשר צויתי חטאת החדש לאכול באנינות דהיה סבור שהתיר לו בכל הקדשים כח] (הג"ה) והא דלא משני כולה רבי נחמיה היא כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות היינו משום דכאשר צויתי בחטאת כתיב דהוי בקדשי דורות ורבא סבירא ליה כאשר צויתי אמנחה קאי ולא אחטאת וה"ק כאשר צויתי במנחה מפי הגבורה כך אני מצוה מעצמי בחטאת והשתא ניחא לשמואל לא קשיא ליה היה לשלשתן שישרפו דיש חילוק לרבי נחמיה בין קדשי שעה לקדשי דורות:

ומה מעשר הקל כו'. (ג) [ס] תימה מה למעשר שכן טעון כסף צורה דכה"ג פריך בפרק אלו הן הלוקין (מכות דף יז:) [ע]:

דאי ביום קל וחומר ממעשר. [פ] תימה בלילה נמי נימא קל וחומר דהא רבי יהודה אית ליה אנינות לילה דאורייתא לדורות:

טומאה

מסורת הש"ס

(א) [יבמות לו: וש"נ] ירוש' ביצה פ"ה ה"ו, ועי' דמאי פ"א ה"ב (ובנו"כ), ערלה פ"ב ה"א, תענית פ"ב הי"ב, מגילה פ"א ה"ד, וע"ע עירובין כא: סנהדרין פח:, (ב) יומא ה: ת"כ שמיני פ"א ה"ח, (ג) ת"כ שם פ"ב ה"ח וה"י, וע' ירוש' פסחים פ"ז ה"ט, (ד) [לעיל טז: פסחים פג:], (ה) [לעיל טז.], (ו) פסחים פג. ת"כ שם ה"ה, (ז) [אדר"נ פל"ז] הי"ב, ע' ירוש' יבמות פ"ח ה"א, (ח) ע' ירוש' חגיגה פ"א ה"ח, נדרים ספ"י, (ט) אדר"נ שם, (י) ויקרא י יב, (כ) [וע' ביבמות ע: ד"ה בפסח כתבו ישוב ע"ז], (ל) [ע' בר"א מזרחי שהקשה קושית התו' והניח בצ"ע, ומהתימה שלא הקשה בשם התו', וע' קרבן אהרן דף ס ע"ג שהאריך ליישב קושיתם וע' רש"ק ול"ק]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ורמינהו מפני אנינות שרפוה לכך: (ב) שם מדוע לא אכלתם את החטאת שמא כצ"ל ותיבות במקום [הקודש] נמחק: (ג) תום' ד"ה ומה מעשר וכו' תימה. נ"ב והתוס' בר"פ הערל תירצו קושיא זו ע"ש בד"ה דפסח בדף ע ע"ב:

שינויי נוסחאות

א] תיבות אמר להן נמחק (ש"מ): ב] הא ר' נחמיה הא ר' יהודה ור' שמעון דתניא (*ש"מ): ג] היה להם לשלשתן שישרפו (*שמכ"י): ד] ברש"י היה להם לאוכלן לערב: ה] אכלתם את החטאת (*ש"מ): ו] דמה לפנים אמר כו' כצ"ל (ש"מ. וכ"ה ברש"י). וכדלעיל פב ע"ב דדם חטאת אפילו נכנס להיכל פסול. אבל בכתה"י כלפנינו, וכ"ה בפסחים פב ע"א ועי' שם ברש"ש שתמה ע"ז: ז] תיבת משה ליתא בכי"ל, וכן ליתא ברש"י כי"י. ועי' יעב"ץ: ח] ממנו קודש החמור לא כל שכן כצ"ל (ש"מ). וכעי"ז בכתה"י: ט] להו להני קראי כצ"ל (*ש"מ): י] תיבת הן נמחק (ש"מ): יא] בילקו"ש טרדייכו. וכ"ה בכי"מ ובקלת דפו'. ועי' ברכות יא ע"א אי משום טירדא כו' אבל חייב (דק"ס): יב] החמור (ש"מ): יג] צ"ל במנחת (*ש"מ): יד] וגו' ובאנינות דנדב ואביהוא כתיב כצ"ל והד"א (שמכ"י וב"ש): טו] לכם (כתה"י, הגרי"ב): טז] של שלמי ציבור כצ"ל (ש"מ): יז] צ"ל להו (*ש"מ): יח] לר"ש דאמר דאף לדורות אינה אלא כו' (כי"י): יט] צ"ל הואי (*שמכ"י): כ] ההודאה (כתה"י): כא] דמה (*ש"מ): כב] צערכם (כתה"י): כג] בש"מ גריס כיותר. ונר' דר"ל דהכא אין פירושו כמו בעלמא דאמרינן "חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר וכו'" דהתם הפי' דחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משעשו הם עצמם לדברי תורה. וע"ע ח"נ ול"ק: כד] מצינו שהודה (דפוסי ונציה): כה] צ"ל אקושיא (צ"ק): כו] שהותר לדורות אנינות כו' כצ"ל (ש"מ): כז] יהודה וה"ק ההיא כו' כצ"ל והד"א (צ"ק). בש"מ גורס הג"ה, ולקמן במקום תיבת הג"ה שבסוגריים, גורס ע"כ הג"ה: כח] הקדשים כמו באלו הב' והא דלא כו' כצ"ל וכ"ה בס"י. ור"ל כמו בשעיר נחשון ושעיר שמיני שהיו קדשי שעה (צ"ק):

ליקוטים

מפני טומאה נשרפה כו'. ששאלת הא דקאמר במדרש על ארבעה דברים מתו נדב ואביהוא שנכנסו שתויי יין ושלא רחצו ידים ורגלים ומחוסרי בגדים. רבי לוי אומר מעיל היו חסרים וכתיב ביה מיתה, וכו'. וקשיא לך שתויי יין עדיין לא הוזהרו, דכתיב בתריה יין ושכר אל תשת וכו'. הא לא קשיא מידי דאין מוקדם ומאוחר בתורה, אטו כל דיני כהונה ועבודה ומומין הפוסלין באדם ובבהמה ודין טומאת קדשים לא נאמרו קודם שהתחילו בעבודה, הא אמרינן בפרק טבול יום שחטאת של מלואים מפני טומאה נשרפה. אלא ודאי שנכתבו בפרשה אמור אל הכהנים ואין מוקדם ומאוחר בתורה. וכל פרשיות הצריכות לעבודה נאמרו קודם פרשת מלואים אלא שלא נכתבו על הסדר. ואע"פ שאומר במדרש למה נסמכה פרשה שתויי יין למיתת בני אהרן משל לרופא שנכנס לבקר את החולה אמר לו אל תאכל סם פלוני שלא תמות כמו שאכלו פלוני, דודאי הדבר ידוע שכל הדברים המחללין את העבודה הוצרכו לידע קודם עבודה (תשו' רא"ש כלל י"ג סי' כא):

עין משפט נר מצוה

א מיי' פרק ג מהל' מעשר שני הלכה ז:

תורה אור השלם

1. וַאֲכַלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חָקְךָ וְחָק בָּנֶיךָ הִוא מֵאִשֵּׁי יְהוָה כִּי כֵן צֻוֵּיתִי: ויקרא י, יג
2. הֵן לֹא הוּבָא אֶת דָּמָהּ אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי: ויקרא י, יח
3. שׁוֹק הַתְּרוּמָה וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהָנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחָק עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: ויקרא י, טו
4. וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת חַטָּאתָם וְאֶת עֹלָתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַיִּיטַב בְּעֵינֵי יְהוָה: ויקרא י, יט
5. לֹא אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: דברים כו, יד
6. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטַב בְּעֵינָיו: ויקרא י, כ
7. מַדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא וְאֹתָהּ נָתַן לָכֶם לָשֵׂאת אֶת עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה: ויקרא י, יז

שיטה מקובצת

שמא חוץ למחיצתה. עיין בתוס' לעיל דף פב [ע"ב ד"ה כיון]:

גליון הש"ס

[**גמ' שמא לא שמעת אלא** בקדשי שעה וכו'. עי' מנחות דף יט ע"ב בתוס' ד"ה ושמואל אמר וכו': תוס' ד"ה ומה וכו' תימה מה למעשר שכן טעון כסף צורה וכו'. עי' שבת דף כה ע"א בתוס' הא בחול וכו']:

מוסף רש"י

כי כן צויתי. דיום השמיני, דכתיב במנחה (ויקרא י) קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה מצות אצל המזבח כי כן צויתי: **כאשר צויתי.** גבי שעיר חטאת אשר דרש משה והנה שורף כתיב אכל תאכלו אותה בקדש כאשר צויתי: **כאשר צוה ה'.** גבי שוק התרומה וחזה התנופה כתיב תאכלו במקום טהור וגו' כאשר צוה ה', ולמה לי חד מכל הני וכי כל הדברים שנאמרו למשה לומר לישראל חזר ואמר כי כן צויתי: **באנינות יאכלוה.** שהן אוננין על נדב ואביהוא, וקדשים אסורין לאונן מק"ו ממעשר הקל, דכתיב גבי מעשר (דברים כו) לא אכלתי באוני ממנו, והוא אמר להן לאכול המנחה, הוזקק לומר כי כן צויתי באנינות תאכלוה: **בשעת מעשה** אמר להן. כשמצא מה שעשו ששרפו שעיר החטאת והוא שעיר של ר"ח, אמר להם הן לא הובא את דמה וגו' הלא לא אירע בו פסול, היה לכם לאוכלו בקודש כאשר צויתי אתכם במנחה שאמרתי לכם בה שמפי הקב"ה נצטויתי: **לא מאליי אני אומר.** היו סומכין ע"פ הדבור ואכלו אותו אוננין ולא תעשו כאשר עשיתם בחטאת, ומשה טעה בדבר, שלא נאמר לו אלא במנחה ובחזה ושוק ובשעיר שמיני ובשעיר נחשון, שהיו קדשי שעה, אבל שעיר ר"ח שהוא קדשי דורות לא הותר לאונן, ושלשה שעירים קרבו בו ביום ולא נשרף אלא של ר"ח בלבד, שנאמר ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה, זה של ר"ח הבא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו ששנינו במס' שבועות (יומא ה:) **מפני אנינות נשרפה.** חטאת דאהרן שהיו אוננין ואסורין לאכול בקדשים, דכתיב לא אכלתי באוני ממנו, ואתו קדשים בק"ו ממעשר (פסחים פב:). שלא היו יכולין לאוכלה אפילו לערב, דקסבר אנינות לילה נמי אסור ואפילו נקבר המת, ולפי שלא היו לה אוכלין נשרפה, וכדר' יוחנן בן ברוקא דאמר בפסחים (פג.) גבי נטמאו בעלים של פסח אף זה ישרף מיד שאין לו אוכלין ואין טעון עיבור צורה (לעיל טז.) **לכך נאמר כאלה.** ותקראנה אותי כאלה, שאני אונן והיאך הייתי אוכל קדשים, למשה נצטוה לאמר להם קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה באנינות, והיה סבור שאף החטאת תאכל באנינות כמנחה, ואמר לו אהרן שמא לא שמעת אלא במנחה זו שהיא קדשי שעה ליום שמיני של מלואים נצטוית אותה מנחה, ואף אני מודה לך בשעיר נחשון ושעיר של יום, דכתיב (ויקרא ט) ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת, שהם קדשי שעה חובה ליום ואכילתן מותר לאונן, אבל חטאת זו שעיר ר"ח הוא וקדשי דורות הן ואסורין לאונן (פסחים שם) **מפני טומאה נשרפה.** ולא הוזכר שם אנינות לענין הקרבה, והן היום הקריבו ה"ק הן היום, הלא עדיין יום הוא ואנו אסורין בקדשים לאכול עד הערב ובתוך כך אירע בה טומאה באונס (לעיל טז.) **שמא נכנס דמה לפני ולפנים.** אל הקדש לכפר בהיכל ונפסלה כדכתיב (ויקרא ו) וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' א"כ הוא יפה עשיתם ששרפתם: **שמא חוץ למחיצתה.** חוץ לעזרה: **יצאת.** ומקרא יתירא דרשי לה, דלא איצטריך פנימה, אלא הכי בעא מינייהו ברישא שמא יצאתה ולא היתה פנימה וא"כ הוא יפה עשיתם ששרפתם, וא"ל פנימה היתה ולא יצאת (פסחים פב.):